

hátrányos helyzet az utódállamok bányá-, kohó- és erdőmérnökeivel szemben.

Alig lehet feltételezni, hogy amikor a magyar nemzeti kultúra fölényének a megóvásáról van szó, ha csak részlegesen is, ne találkozná és ne foghatna össze a magyar nemzet kulturális presztízse érdekében a két kiüldözött tanári kar testvéri keze.

Valószínű azonban, hogy miután a javaslattételre hivatott két tanári kar három minisztérium fennhatósága alá tartozik, előállnak — amint azt Herrmann Miksa ő nagyméltósága megnyilatkozásából sejteni lehet — olyan „adminisztrációs” akadályok, amelyeket csak az összkormány: a minisztertanács háríthat el.

Minthogy a magyar nemzeti kultúra fölényének a megóvásáról van szó, ha csak részlegesen is, nem lehet kétséges, hogy a magyar kormány módot fog találni arra, hogy a soproni főiskola egyetemi egyenjogusításának törvényes és intézményes biztosításával mielőbb megszüntesse a csonkamagyarországi bányá-, kohó- és erdőmérnökök legfelsőbb kiképzésében az utódállamokéval jelenleg fennálló hátrányos helyzetet és annak káros következményeit.

Az erdészeti felsőbb szakoktatás mai helyzete és jövő feladatai.

Írta: dr. Fehér Dániel.

Az otthonából kiüldözött ősi Alma-Mater immáron 10 év óta kapott külső kereteiben is méltó helyet Sopron városában. Azonban dacára annak, hogy nemcsak az elhelyezkedés szempontjából, hanem a gyakorlati szakoktatás minden követelményének egyaránt kielégítő módon felel meg az új székhely, a főiskola sorsának kérdése és a főiskola jövőjének nyugodt célkitűzése mind a mai napig nem tudott biztos révbe jutni.

A főiskola belső szervezete az új feladatok megoldásához nem bizonyult kielégítőnek annak dacára, hogy a tanszékek és intézetek munkássága a multban eddig szinte alig tapasztalt magas színvonalra emelkedett. Sokan, akik átérték az összeomlás tragikus perceit, kérdezték önmagukban, hogy vajjon a megcsonkított haza a régi keretekhez viszonyított jelenlegi kis erdőterületével elegendő lesz-e ahhoz, hogy az erdészeti felsőbb szakoktatás ősi Alma-Matere létét tovább is fenn tudja tartani.

Csak később, mikor mindinkább bizonyossá vált az, hogy az erdőgazdaságot az állam magasabbrendű feladatainak elbírálásánál nem lehet tisztán pénzügyi és gazdasági szempontból megítélni és elbírálni, hanem az erdőgazdaságnak mint olyannak, magasabbrendű szociális feladatai is vannak, amelyek különösen most, erdőterületeink katasztrofális csökkenése következtében még fokozottabb jelentőséggel bírnak, kezdték még a kétkedők is belátni, hogy a magyar erdőgazdaság közgazdasági súlyából, állampolitikai és nemzetgazdasági szempontból dacára az ország megcsonkításának, úgyszólván semmit sem veszített.

Ezenkívül, ha körülnézünk Európa többi országaiban, akkor csakhamar arra a meggyőződésre jutunk, hogy a magyar erdőgazdaság még a mai helyzetében is elég számottevő helyet foglal el az erdészetiileg fontos államok között. Erdeinknek katasztrofális megfogyása a megmaradt erdők belterjes gazdálkodásának színvonalát nagyon emelte és ezen a téren a magyar erdőmérnökök szaktudása és a magyar erdőgazdaság belső színvonala és belterjessége még Közép-Európában is párját ritkítja, nem is szólva Észak-Európa rendkívül külterjes gazdálkodásáról, amelynek színvonalát a magyar erdőgazdaság színvonala messze túlszárnyalja. Bár kétségekívül a magyar erdőgazdaság még ma is nehéz helyzetben van és nagyon is súlyosak azok a feladatok, amelyeket a jövőben szerény erőnkhez mérten meg kell valósítanunk, mégis az erdészeti felsőbb szakoktatás, amint különben a helyzet világosan megmutatta, a maga önállóságában és függetlenségében határozott nagy haladást mutatott fel és ha a hallgatók számában csökkenés állott is be, mégis a szakoktatás színvonala rendkívül nagy magaslatra emelkedett. A tanszékek száma szaporodott és ma Istennek hála, ott tartunk, hogy az erdőmérnöki fakultás összes fontosabb előkészítő szaktárgyait úgyszólván kivétel nélkül okleveles erdőmérnökök megfelelő keretekben adják elő. Az erdészeti felsőbb szakoktatásunk színvonala nemzetközi viszonylatban is rendkívül előkelő helyet foglal el és személyes tapasztalataim és beható tanulmányaim alapján állíthatom, hogy ezen a téren az északi országok hasonló berendezéseit nemcsak szellemi színvonal, de felszerelés tekintetében is messze felülhaladjuk és ezen a téren még a német erdészeti főiskolákkal is bátran felvehetjük a versenyt.

Nem szabad elfelednünk, hogy Magyarország erdőterületénél jóval kisebb erdőterülettel rendelkező államok, pl. Szászország, Dánia, Svájc, szintén magas színvonalon tartják erdészeti felsőbb szakoktatásukat és az erdészettudományi kutatás terén Dánia a maga 300.000 hektárt alig felülmúló erdőterületével nagyon sok tekintetben vezetőszerepet játszik. Ezzel ellentétben már ezelőtt három évvel rámutattam Észak-Európa erdőgazdasági viszonyairól írt értekezésemben arra a körülményre, hogy a nagy erdőterülettel bíró északi államok erdőgazdasági színvonala a mi szempontunkból kb. 50—60 év előtti külterjes állapotnak felel meg és bár ezeknek erdészeti kísérletügye igen magas színvonalon áll, mégis a gyakorlati erdőgazdaság színvonala erősen visszamaradt, aminek okát idézett értekezésemben annak idején részletesen ki is fejtettem.

De nemcsak a szakoktatás színvonala tekintetében nincsen okunk szégyenkezni, sőt, amint éppen fentebb említettem, színvonal tekintetében az elsők között járunk, hanem az erdészettudományi kutatások terén is az utóbbi évek céltudatos, önzetlen munkájának eredményeképpen első helyen állunk. *Így elsősorban az erdőtalaj biológiai kutatásának terén, ahol az összes többi államokat, közöttük Amerikát is, kezdeményezésben és eredményekben, amint az ma már látható, jelentékenyen megelőztük.* Az erdőmérnökképzés műszaki tanszékei szintén vezetőszerepet biztosítanak nekünk és a magyar erdőmérnök szakképzettsége úgy erdészeti, mint műszaki szempontból, véleményem szerint, úgyszólván Európa összes államainak erdőmérnökeit feltétlenül meghaladja.

Ezek a tapasztalataim az elmúlt években tett nagyobb tanulmányutaim alatt érlelődtek meg bennem, amikor hosszabb időt töltöttem Európa erdőgazdaságilag nagyobbjelentőségű országaiban és amikor minden egyes tanulmányutamról azzal a büszke öntudattal jöttem vissza, *hogyha Magyarország kultúrfölényéről van szó, úgy ezt a kultúrfölényt a magyar erdőmérnök névtelenül, szerényen és csendesen, a kultúrfölény hangoztatásának vásári zaja nélkül, sokkal eredményesebben valósította meg a maga elhanyagottságában, mint nagyon sok a kultúrfölény ápolására hivatott és még pénzügyileg is agyontámogott közintézmény.*

Ezeket az előzményeket azért tárgyaltam ilyen részletesen, mert csakis így érthetjük meg tisztán a főiskola beléletének nyugtalanságát egy olyan kérdésben, amelynek jelentőségét ezen körülmények ismerete nélkül első pillanatban talán meg sem lehetne ítélni. Akkor, amikor a főiskola mérnökképzésének és tudományos kutatásának színvonala már annak a sokat hangoztatott kultúrfölénynek szempontjából is eddig még nem tapasztalt magasságra emelkedett, rendkívül bántó volt a főiskolára nézve, hogy a felsőbb szakoktatás attribútumait: a magántanári és doktorátusi intézményt, továbbá a kari önállóság kiépítését az elmúlt években nem tudta megszerezni. Itt hiába volt minden: az illetékes szakminiszterek messzeterjedő pártfogása, memorandum, küldöttségjárás, *a legjobb akarat is hajótörést szenvedett egy sok ideig ismeretlen vagy fel nem ismert akadályon, amelynek a körvonalai csak most kezdenek előtűnni tisztán kibontakozni.*

A magántanári intézményre a főiskolának nem csupán a cím szempontjából van szüksége. Ez egy rendkívül fontos berendezés az utóképzést illetőleg. Az erdőmérnöki osztálynak már ma is nagyon sok kiválóan képzett szakembere van tanársegédi vagy adjunktusi sorban. De megtaláljuk ezeket az erdészeti kísérleti állomás kötelékében is. Nagyon természetes és emberileg érthető, hogy egy bizonyos koron túl mindenki az önállóságra törekszik. Különösen önállóságra törekszik az, aki magában erőt és tudást érez. Világos tehát, hogy az idősebb tanársegédek és adjunktusokat idővel önálló munkakörhöz kell juttatni, ha azt akarjuk, hogy munkájukat kedvvel végezzék és hogy a tudományos életben és az intézetek és tanszékek vezetésében szükséges önállóságra szert tegyenek. De rendkívül sok kiváló szakemberünk is van, akiket ilyen módon szintén bele lehetne vonni úgy a szakoktatás, mint a tudományos kutatás körébe.

A doktori intézmény viszont a hallgatók továbbképzése és közvetve az utódképzés szempontjából szintén eminens fontosságú intézmény. Ez az intézmény azonfelül ma úgyszólván Európának összes főiskoláin be van vezetve, *sőt például tavaly óta a berlini kertészeti főiskola hallgatói is megszerezhetik maguknak a kertészeti doktorátust.* Az utódállamok körében éppen ennek az intézménynek hiánya volt a jogcím arra, hogy beleavat-

kozzanak diplomáink értékelésébe és a kultúrfölény nagyobb dicsőségére ennek az intézménynek hiányára való hivatkozással tagadták meg erdőmérnöki okleveleinknek az utódállamok területén való érvényesítését. A cél ugyan világos volt, de védekezni csak úgy lehetett volna ellene, ha ezt azt intézményt, amelyet különben ugyancsak megérdemeltünk már, szintén megkaptuk volna. Különben a doktorátus bevezetésével a főiskolának nagyon sok értékes hallgatója jutna abba a helyzetbe, hogy az erdészeti tudományokat tovább művelje, ami által természetesen a főiskola tudományos életének intenzitása is megfelelően emelkedne.

Ez volt tehát az az ok, amely az elmúlt években a főiskola beléletének összes megmozdulásait irányította. Célunk mindig az volt, hogy önálló főiskolánk keretén belül ezt a két intézményt, amellyel különben Magyarországon az állatorvosi főiskola is rendelkezik, az egyenlő elbánás elve alapján megkaphassuk. De, amint részletesen kifejtettem, ezen a téren minden erőlködésünk, minden becsületes jószándék, kilincselés, kérés, az illetékes szakminiszterek messzemenő pártfogása, mind hajótörést szenvedett. — most már tudjuk, tehát nyíltan megmondhatjuk — a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr legtöbbször burkolt visszautasításán. Ez különben nyíltan nem történt meg soha, de ma már tudjuk, hogy zárt ajtók mögött az ügy tárgyalásakor mindenkor a kultuszminiszter úr ellenkezése tette lehetetlenné ennek a tervnek megvalósítását. Az indok a kultúrpolitika egységesítése volt. A kultuszkormány ugyanis, véleményem szerint teljesen tévesen, a felsőbb oktatásügyi intézményeket két csoportba sorolja. Az első csoportba tartoznak az egyetemek: tudományegyetemek, műegyetem, a második csoportba tartoznak a szakiskolák, ahová másfélévszázados, eredményekben gazdag multunk betetőzéséül, és úgy látszik megjutalmazásául, bennünket is besoroztak.

Eszerint az elgondolás szerint tudományos élet és tudományos kutatás csak az egyetemek keretén belül lehetséges. Állítólag csak ott van meg az a szellem, amelynek alapján ez lehetővé válik. A szakiskolák ebből a szempontból másodrangú intézmények, ahonnan a tudományos kutatás és az eredmények hivatalból száműzve vannak.

Hogy mennyire helytelen és egyoldalú ez a felfogás, azt

mi sem bizonyítja jobban, mint az állatorvosi főiskola és a mi főiskolánk ragyogó példája. Ez a két intézmény világosan megmutatta, hogy az élet és valóság mennyivel erősebbek az ilyen egyoldalú, merev megállapításoknál. Tudományos kutatás és eredmények terén mi viszonylag nagyon sok vidéki egyetemet magunk mögött hagytunk.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr mondotta egyik beszédében, hogy a doktorátus és a magántanárság csak külső címek, a belső tartalom a fontos. Nos, a belső tartalom terén azt hiszem, mi már annyira előre jutottunk és előre haladtunk, hogy igazán megérdemeljük ennek a két attributumnak megadását.

De ettől eltekintve, teljesen tarthatatlan ez a felfogás nemzetközi viszonylatban is. Azt bizonyára mindenki el fogja hinni nekem, hogy a 70 milliós Németbirodalom kultúrpolitikai felfogása és elvei állanak olyan magas színvonalon és vannak olyan céltudatosak, mint a magyar kultúrpolitikáé és Németországban ezt a két intézményt mindazon szakiskolák részére megadták, amelyek kiképzésükkel, multjukkal és tudományos munkásságukkal erre való rátermettségüket megmutatták. Poroszországnak mind a két erdészeti főiskolája rendelkezik ezzel az intézménnyel; rendelkeznek ezzel az oslói, a koppenhágai mezőgazdasági főiskolák is, ahol az erdészeti felsőbb szakoktatás végbe megy. De feleslegesek itt a részletek, ha leszögezzük azt, hogy ma már alig van kultúrállama Európának, ahol az erdőmérnökök a maguk tudományágában a doktorátust meg ne szerezhethének. Ez a szomorú nevezetesség csak nekünk jutott osztályrészül és egyenesen elszorul az ember szíve, ha látja, hogy nálunk alacsonyabb színvonalon működő erdészeti felsőbb szakoktatási intézmények is megadhatják azt a címet, amelyet mi 150 éves multunk és eredményeink dacára sem tudunk ma megszerezni.

Itt mindjárt meg kell jegyeznem, hogy a másik oldalon hangoztatott azon ellenvetés, hogy a doktorátusi és magántanári intézménnyel csakis a kultuszkormány alá tartozó egyetemek és a műegyetem ruházhatók fel általános kultúrpolitikai szempontból, szintén nem állhat meg. Európa nagyon sok államában, így elsősorban Németországban a földművelésügyi mi-

nisztérium alá tartozik az erdészeti felsőbb szakoktatás és ennek dacára mégis megkapták mindenütt ezt a két attributumot. Ismételten hangsúlyoznom kell azonban, hogy úgy látszik minden tárgyilagos megnyilatkozás vagy ellenvetés hajótörést szenvedett egy, véleményem szerint téves alapon álló rideg állásponton.

Ilyen körülmények között érlelődött meg a gondolata annak, hogy talán főiskolánknak a kultuszkormány fennhatósága alá való sorozásával, egyetemi rangra való emelésével, oldható meg ez a kérdés. Így vetődött fel 1930 őszén főleg a főiskola másik két szakosztálya részéről a pécsi tudományegyetemhez való csatlakozás kérdése. Az erdőmérnöki szakosztály nem akarva a tárgyalásoknak mindjárt kezdetben útját állni, nem zárkózott el a kérdés megvitatásától. Végeredményben az ügy kezdeti stádiumában még nem lehetett tisztán látni és azt hittük, hogy sikerülni fog egy olyan megoldást találni, amelynél a főiskola, Sopron székhellyel, csak ideiglenesen fog csatlakozni a pécsi egyetemhez és rövid néhány év múlva magját fogja képezni egy Sopronban felállítandó őstermelési egyetemnek.

De nem is lett volna opportunus eljárás, a tárgyalások elején elvágni azok folyamát, hiszen amíg nem tudtuk azt, hogy miről van szó, könnyen annak a vádnak tehetjük volna ki magunkat, hogy íme a kultuszkormány megoldási lehetőséget nyújtott számunkra és mi azt, anélkül, hogy a kérdés részleteit ismerjük, könnyelműen elutasítjuk magunktól. A mi szemünk előtt mindig a főiskola önállóságának megtartása lebegett mint cél, olyan módon, hogy ebből mint magból építtessék ki Magyarország őstermelő egyeteme, amelyet a szomszédos magyaróvári gazdasági akadémia bevonásával minden nehézség nélkül meg lehetne valósítani.

Az előzetes tárgyalások folyamata alatt azonban a megadott feltételek világosan megmutatták, hogy a kérdés megoldásának ez a módja még tárgyalásra sem alkalmas. Tökéletesen igazat adok Bíró Zoltánnak abban, hogy ez a megoldási lehetőség a főiskolát egy vidéki egyetem fakultásává süllyesztette volna le, sorsunk rendkívül bizonytalanná vált volna és főleg az a veszély fenyegetne bennünket, hogy a magyar erdőgazdasággal való eddigi szoros együttműködésünk megszűnne és önálló-

ságunkat feláldoznánk két olyan intézmény kedvéért, amelyekért ezt megtenni semmi körülmények között nem szabad.

A pécsi egyetem feltételei között szerepel mindenekelőtt az egész főiskolának, tehát az eddigi négy szakosztálynak egy fakultásban való összetömörítése, azután egy rendkívül lealázó feltétellel, amely szerint a főiskola jelenlegi tanárainak tanszékeiket újból meg kellene pályáznio. Mindezekhez járul az a körülmény, hogy a pécsi egyetemnek jelene és jövője egyáltalában nincsen szilárd alapokra fektetve. Végeredményben a főiskola lett volna az a bázis, amelyen ezt a közintézményt, amelynek felállítása ellen a magyar adófizető polgárok ismételten tiltakoztak, megszilárdították volna. És ugyanakkor, amikor a bölcse-szek, teológusok, orvosok külön-külön dékánt választanak, dacára, hogy mindegyik kar tanárainak száma csak egy-egy hányadát teszi a főiskola tanárai számának, akkor a főiskola nagyszámú tanári kara egyetlenegy dékánt választhatna és az erdészeti felsőbb szakoktatás függetlensége és önállósága még az ediginél is nagyobb korlátozásoknak lett volna alávetve. Azonkívül a tárgyalások világosan megmutatták azt is, hogy a csatlakozás következtében a főiskola jövője bizonytalanná vált volna, egyszerűen játékszerré sülyedt volna a kultuszkormány és a pécsi egyetem többi karának kezében.

Az erdőmérnöki osztály tanárainak túlnyomó többsége ezért már korábban elutasító álláspontra helyezkedett és véleményünk ma is az, hogy a helyzet tüzetesebb vizsgálata mellett ezt a megoldási lehetőséget keresztülvihetőnek nem tartjuk, sőt az erdészeti felsőbb szakoktatás szempontjából egyenesen károsnak és veszélyesnek ítéljük és őszintén kifejezést adunk annak a véleményünknek, hogy inkább a magántanárságot és a doktorátusi intézményt áldozzuk fel hosszabb vagy rövidebb időre, de a főiskola függetlenségét és önállóságát minden körülmények között óvjuk meg.

Itt még röviden néhány szóval rá szeretnék mutatni arra a körülményre, amely a főiskola csatlakozása szempontjából nagyon fontos momentum, hogy azokban a külföldi országokban, ahol az erdészeti főiskolát tudomány- vagy műegyetemekhez csatolták, ez a változás az erdészeti szakoktatás szempontjából nem sok előnyt hozott. Éppen azért tart ki önállósága mellett

továbbra is mind a két porosz erdészeti főiskola, további a hatalmas erdőterülettel bíró Svédország és éppen ezért kapcsolták az erdészeti fakultásokat a mezőgazdasági főiskolához, a szakoktatás önállóságának teljes épségben tartásával, Dánia és Norvégia. Hogy az egyetemi fakultás a finn erdőgazdaság igényeit sem elégíti ki, mi sem bizonyítja jobban, hogyha valakinek alkalma nyílik a finn erdőgazdaság ügyeibe mélyebb bepillantást nyerni, úgy azonnal rájön arra, hogy maguk a finn erdészek sincsenek ezzel a megoldással megelégedve, úgyhogy már évekkel ezelőtt felvették az önálló mezőgazdasági főiskola létesítésének kérdését, amelyet eddig csak költségvetési nehézségek miatt nem tudtak megvalósítani. Különben is elhibázott dolog volna főiskolánk jövőjét külföldi példák szerint igazítani. A főiskola multja, jelenlegi szervezete és a mi magyar különleges viszonyaink ezekhez alkalmazott megoldást tesznek szükségessé és ezek mellett a viszonyok mellett a magam részéről a főiskola mai függetlenségének feláldozását károsnak és veszélyesnek tartom.

Eddig a tanárok anyagi előnyeiről szándékosan nem szóltam, miután, véleményem szerint, az teljesen másodrangú jelentőségű részletkérdés, amelyről ilyen magasabbrangú elvi ügyek tárgyalásakor még csak beszélni sem szabad. Ennek megoldását az elvi kérdések elintézése után kell keresnünk, de ez nem olyan döntő jelentőségű, hogy ezért önállóságunknak csak egy atómját is fel kellene áldoznunk.

Azonban mindenképpen le kell szögeznünk azt, hogy a főiskola mostani szervezete sem felel meg az erdészeti felsőbb szakoktatás igényeinek, itt tehát feltétlenül intézményes beavatkozásra van szükség és az ügyet okvetlenül a legrövidebb időn belül rendezni kell. Ugyanis a főiskolán belül, amint az közismert dolog, a bányász- és kohásztanárok többségben vannak és ezért mindig megvan annak a lehetősége, hogy az erdészeti szakoktatás legfontosabb kérdéseiben ezen idegen tanárokból álló többség döntő befolyáshoz jusson. Sőt szervezeti és ügyviteli szabályaink annyira elavultak, hogy formailag az is lehetséges, hogy az erdőmérnöki szakosztály dékánját bányász- és kohásztanárok szavazatából, sőt esetleg azok köréből választhassák meg.

Nem szeretném, ha szavaimat ezen a téren félremagyaráznák, azért itt már eleve leszögezem, hogy amikor ezt a kérdést a maga teljes leplezetlen nyíltságában tárgyalom, a főiskola önállóságának és az ősi tradíciók által egybekapcsolt mérnöki kar további együttműködésének feltételeit akarom biztosítani. *Ennek az együttműködésnek pedig egyik legfontosabb és leglényegesebb alapfeltétele az erdőmérnöki szakosztálynak a bányamérnöki osztály adminisztrációs, tanulmányi és költségvetési ügyeitől való intézményes, de teljesen határozott és éles elválasztása.* Csakis ilyen módon lehet a surlódási felületeket kiküszöbölni és ami a legfontosabb és az együttműködés zavarait a legtöbbször idézte elő, mindenekelőtt az egyes osztályok költségvetéseit kell egymástól határozottan elválasztani. Mert teljesen tarthatatlan az az állapot, hogy, amint az a közelmúltban is ismételt előfordult, hogy az erdőmérnöki osztály tanszékeinek és intézeteinek legbelsőbb tanulmányi ügyeibe tőle teljesen távol álló professzorok beleszóljanak. Itt rá kell ugyanis mutatnom arra, hogy az erdőmérnöki szakoktatás alapjai és kivitele élesen elkülönülnek a bánya- és kohómérnöki szakoktatástól, amely tulajdonképpen 100 százalékos mérnöki kiképzés, míg nekünk legfontosabb szaktárgyainkat biológiai alapokra kell fektetnünk és a mérnökképzés teljes célját szolgáló műszaki tárgyak előadása és oktatása csakis a biológiai alapok nyújtotta kereteken belül mehet végbe. Éppen ezért ezen alapvető és át nem hidalható különbség következtében kell az erdőmérnöki osztálynak teljes függetlenséget biztosítanunk, ami minden további nélkül keresztülvihető, ha a jelenleg elfogadás alatt álló új szervezeti szabályaink érvényre jutnak, amelyek az erdőmérnöki osztálynak a kari önállóságot megadják.

Itt mindenekelőtt hangsúlyozottan rá kell mutatnom arra, hogy az erdőmérnöki osztálynak a másik két osztállyal való együttműködését a jövőben is a legteljesebb mértékben lehetőknek is biztosítotttnak látom, azonban a másik két osztályban is annak a belátásnak kell tért hódítania, hogy az erdőmérnöki osztály jogos költségvetési igényeit az eddiginél messzebbmenő mértékben kell honorálni és különösen tartózkodni kell minden olyan véleménynyilvánítástól, amely az erdőmérnöki osztály tanulmányi és adminisztratív ügyeibe való indokolatlan beavat-

kozást jelentene. Egészen őszintén meg kell mondanom, hogy ezen a téren a közelmúltban az állapotok nem voltak minden tekintetben kielégítőeknek mondhatók. Ezeknek a kérdéseknek rendezése, amint már említettem, minden további nélkül lehetséges lesz, ha az elfogadás alatt álló új szervezeti szabályok érvénybe lépnek.

Az erdőmérnöki osztály ma egészen más tudományos és adminisztratív súllyal óhajt a főiskola ügyeinek intézésében résztvenni, mint Selmezbányán. A fejlődés óramutatója az utolsó tíz évben ebből a szempontból rendkívül nagyot haladt, nekünk jogos igényeink vannak, amelyeknek érvényesítésénél semmi körülmények között engedni nem fogunk.

Az erdőmérnöki osztály professzorai vállvetett munkával messze földön nevet és dicsőséget szereztek a magyar erdészettudományi kutatásoknak. Az erdőműveléstan professzora ma az erdészeti kutató intézmények nemzetközi szövetségének alelnöke és a stockholmi erdészeti kongresszuson szereplő professzorok az erdészeti főosztály vezetőjével vállvetett munkával elismerést és nevet szereztek a magyar erdészetnek. A magyar erdészettudomány alapvető kézikönyvei hagyták el a sajtót és az erdőmérnöki fakultás hírneve és tekintélye annyira megnövekedett, hogy annak egyes intézeteibe a volt ellenséges francia nemzet egyik egyetemi tanára is eljött tanulni és dolgozni. De ezenkívül más idegen nemzetek képviselői is ismételten látogatták meg az erdőmérnöki osztályt, bizonyosságául annak, hogy a sokat hangoztatott kultúrfölény szolbálatában magunkra hagyatva és egyedül becsületesen teljesítettük kötelességünket.

A főiskola érvényesülése szempontjából itt még rá akarok mutatni egy másik körülményre is, és pedig arra, hogy a főiskola összes osztályaiban törekedni kell arra, hogy az idegen végzettségű, nem a főiskolán nyert oklevéllel bíró professzorok beözlését és térhódítását megakadályozzuk. Távol áll tőlem még a gondolata is annak, hogy ezeket az általam igen nagyrabecsült szaktársaimat a szakismeret vagy talán a jóakarat hiányával vádoljam, azonban a legjobb akarat mellett sem rendelkezhetek azzal a tudással és azokkal a szakismeretekkel, amelyek a mi különleges viszonyainknak és körülményeinknek megfelelnek. Nekünk tehát igyekeznünk kell, úgy mint a múltban tettük, a

jövőben még fokozottabb erővel és céltudatos előrelátással az utódképzésről úgy gondoskodni, hogy még a szorosan vett elméleti tanszékek betöltésénél is mindig különlegesen képzett erdő-, kohó- és bányamérnökök álljanak rendelkezésünkre.

A főiskola egy ősi intézmény, amelynek multját és szellemét csak azok tudják megérteni, akik ennek az ősi intézménynek levegőjében nevelkedtek. Idegen végzettségű professzoroktól ezt még a legjobb akarat mellett sem kívánhatjuk, mert, amint a példa mutatja, arra, néhány dícséretes kivételtől eltekintve, képteleneknek bizonyultak.

A mi másfélévszázados multunk nagy kincs és a főiskola kultúrpolitikájának legelhibázottabb része éppen az, amely elmulasztotta a főiskola jubileumának megünneplését. Minden ilyen ünnepség mérhetetlen erkölcsi haszonnal jár, mert felhívja a figyelmet a tradíciók értékére és ezeknek kapcsán módot ad arra, hogy az esetleges hiányok pótol tassanak.

Itt még néhány szóval a két minisztériumról, illetőleg a kettős vezetésről is szólni óhajtók. A magam részéről ezt sem tartom hátránynak a főiskola szempontjából akkor, ha a jövőben az erdőmérnöki fakultás önállósága biztosíttatik és a szervezeti szabályokat úgy módosítjuk, hogy a földművelésügyi minisztérium erdészeti főosztályának az erdőmérnöki szak adminisztrációs és költségvetési ügyeibe is az eddiginél hatékonyabb befolyást és hozzászólást biztosítunk.

Hasonlóképen még szorosabbra kell fűzni az együttműködést a jövőben az erdészeti kísérleti állomás és a főiskola kutató intézményei között. Itt a magam részéről szintén nagyon helyeslem Biró Zoltán véleményét és álláspontját, aki a kísérletet a kutatástól erősen elválasztja, annak dacára, hogy a kettő között az összefüggésnek mindig meg kell lennie, mert hiszen a kísérleteknek kell beigazolniok a kutatásokkal elért eredményeket. Azonban a kettő keresztülvitelét el kell választanunk egymástól és csak a vezetőktől kell megkövetelnünk mind a két terület áttekintését és megértését.

A főiskolának ma már nagyhírű intézményei évek óta a kutatás szolgálatában állanak, azonban ez a körülmény inkább arra a szoros jóviszonyra vezethető vissza, amely az erdőmér-

női osztály professzorait egymáshoz és a kísérleti állomás mai vezetőjéhez fűzik. Erre azonban a jövőt felépíteni nem lehet. Nekünk gondoskodnunk kell intézményesen arról, hogy a jövőben ennek az együttműködésnek tárgyi és tételes szabályokra fektetett alapjai is meg legyenek. De a tételes szabályozásnál szem előtt kell tartanunk azt, hogy a tudományos kutatás függetlensége minden körülmények között megőriztessék.

Végül, ezt szándékosan legutoljára hagytam, néhány szót szólni óhajtok a tanárok anyagi viszonyairól. Talán nem is annyira az anyagi viszonyok, mint inkább az előléptetési viszonyok azok, amelyekről itt szólni óhajtok.

A tanárok elégedetlenségének mai okát ugyanis nem tisztán anyagi okokban kell keresni, hanem éppen abban, hogy nincsen meg a fokozatos előlépés lehetősége és különösen abban, hogy költségvetési és státusnehézségek miatt a rendkívüli tanárok számára hosszú időre el van zárva az előlépés útja, annak dacára, hogy ezek a professzorok szakoktatás szempontjából nagyon fontos tanszékeket teljes felelősséggel vezetnek és azonkívül legnagyobb részben férfikoruk delén vannak. Azután a főiskola státusának szerencsétlen összetétele magával hozza most még azt is, hogy az előlépési viszonyok korlátozott és kedvezőtlen volta következtében a segédtanuszemélyzet előlépési viszonyai is rendkívül kedvezőtlennek váltak. Pedig ha utódpótlásról akarunk gondoskodni, ezen a kérdésen feltétlenül segíteni kell. A segítség módja pedig az, amit a főiskola tanácsa már évek óta hiába szorgalmaz: az autonóm előlépések bevezetése és annak megakadályozása, hogy az előléptetés csak kihalás és nyugdíjazás után váljék lehetővé, amely körülmény erkölcsileg bántó és lealázó helyzetre vezet a tanári karon belül.

Hasonlóképpen szükségesnek tartom a főiskola szervezetén belül a szolgálati időnek legalább 60 éves korhatárig való meghosszabbítását. Az egyetemeken ugyan a 70 éves korhatár van bevezetve, ezt azonban én a magam részéről magasnak tartom. *60 éves korban még lehet ugyan eredményes tudományos munkát kifejtteni, de ebben a korban már megértünk valamennyien arra, hogy becsületben eltöltött szolgálat után a fiatalabb generációnak megadjuk a fejlődési és előlépési lehetőséget.*

Itt ki akarok még térni a főiskola tudományos munkásságának anyagi előfeltételére is. Bár felettes hatóságunk megértő támogatása az utóbbi években jelentékeny beruházási hitelt juttatott számunkra, mégis igyekeznünk kell a jövőben arra, hogy a változó természetű és hullámozó beruházási hitelek helyett biztosabb alapokra fektessük le a főiskola hitelét és főleg az egyes intézetek számára tartamosan biztosítsuk a szerzési hiteleknek azt a minimumát, amely mellett nemcsak az intézmények működése válik lehetővé, hanem ezeket a ma korszerűleg kifejlesztett intézményeket a fejlődésnek megfelelően tovább is lehessen kiépíteni és mindenekelőtt gondoskodnunk kell arról, hogy a főiskola azon tanszékei, amelyeket jelenleg előadók látnak el, mielőbb tanárokkal töltsenek be. Olyan költségvetési helyzetnek, amely a jelen költségvetési év első felében állott be, többé megisméltódnie nem szabad, mert ez a tudományos élet teljes összeroppanására vezetne. Nagy tudományos intézeteket, amelyekkel a magyar névnek tiszteletet és becsületet vívtunk ki, teljesen lehetetlen havi 30—40 pengős szerzési hitelekkel fenntartani. Ez úgyszólván a semmivel egyenlő, elégedetlenséget szül, hátráltatja a szakoktatást és ami a legfontosabb, ilyen helyzet mellett elveszítik a tanárok és a tanársegédek az államhatalom magasabbrendűségébe vetett erkölcsi bizalmukat.

Azért beszélek erről a körülményről is ilyen őszintén és nyíltan, mert ez szintén szerepet játszott akkor, amikor a csatlakozási mozgalom az elmúlt év nyarán a főiskola keretén belül megindult. Tudományos intézeteink fenntartása végeredményben nem követel akkora áldozatot, hogy azt államháztartásunk különösen akkor, amikor egy a közgazdasági életben annyira fontos mérnökgeneráció neveléséről van szó, ne teljesíthetné.

A fentiekben igyekeztem nagy vonásokban a főiskola mai helyzetének nehézségeit és azokat a feladatokat vázolni, amelyeket a jövőben meg kell oldani. Röviden összefoglalva újra ki kell jelentenem, hogy bármelyik egyetemhez való csatlakozást a szakoktatás szempontjából károsnak és veszélyesnek kell tartanom. Hogy Biró Zoltán szavait idézzem: „A mi másfélévszázados dicső multunkkal nem sülyedhetünk le egy meglehetősen bizonytalan jövőjű vidéki egyetem harmad-, negyedrangú fakultásává. Az erőt és alapot ezen ősi kultúrintézmény tovább-

fejlesztésére magunknak kell megteremtenünk. Fokozottabb tudományos működéssel, szervezeti és ügyviteli szabályaink folytatólagos kiépítésével külső formák szerint is meg kell szereznünk az egyetemi rang teljes feltételeit, amelyet becsületes munkánkkal és azok eredményeivel — büszkén és öntudatosan mondhatjuk — Magyarország bármelyik vidéki egyeteménél jobban megérdemelünk.

A mi másfélévszázados Alma Materünket a jövőben a politikai élet változásaitól független és szilárd intézménnyé kell kiépítenünk, hogy azután függetlenségünknek teljes biztosításával esetleg más östermelő fakultást csatoljanak még hozzánk és kiépítsék belőlük Magyarország östermelési egyetemét, de úgy, hogy annak magját a mi 150 éves multunk és becsületes tudományos munkánk képezze, kiépítsék úgy, hogy annak intézésében a mi döntő befolyásunk mindig biztosíttassék. Ebben az esetben ez a megoldás csak előnyére válhatik az ügynek, de addig, ha kisebb keretek között is, meg kell őriznünk teljes függetlenségünket és tovább kell építenünk a tudománynak azt az épületét, amelyre ma már büszkén tekinthetünk fel.

Végül befejezésül a magam részéről az ősi Alma Mater iránt érzett tisztelettel, hálával és ragaszkodással kell kijelentenem, hogy akkor, amikor ennek függetlensége mellett nyíltan állást foglalom, a tárgyi momentumok mellett érzelmi szálak is irányítják elhatározásomat. A másfélévszázados mult, hagyományaink, az a szeretet és összetartás, amely a magyar erdőmérnöki társadalmat hosszú generációkon keresztül egybekapcsolja, elsősorban a mi minden kincsnél drágább ősi főiskolánk tradícióira vezethető vissza. Ezeket feláldoznunk nem szabad! Még kevésbé szabad a mai helyzet múltó nehézségei miatt meghátrálnunk. A megoldási lehetőséget nem kívülről kell várnunk, hanem ellenkezőleg a magunk belső munkaerejének növelésével kell tovább építeni és fejleszteni az eddigi kereteket és azoknak, akik tudva vagy tudatlanul nem akarják elismerni a mi magasabbrendűségünket, azoknak Lincoln Ábrahám szavai szerint válaszolunk, hogy ideig-óráig bárkit tévútra lehet vezetni, de állandóan mindenkit teljesen lehetetlen. Az igazság a mi részünkön van és ha becsületes munkával önzetlenül kitartunk mellette, nem féltem a mi ősi Alma Materünk jövőjét.